

ГЛОСАРІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»

Банк – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків».

Державний реєстр банків – реєстр, що ведеться Національним банком України і містить відомості про державну реєстрацію усіх банків.

Акціонерні банки формують свій капітал за рахунок об'єднання індивідуальних капіталів засновників шляхом емісії і розміщення акцій банку.

Кооперативні банки створюються за принципом територіальності і поділяються на місцеві та центральний кооперативні банки.

Державний банк – це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі.

Банк з іноземним капіталом – банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше, ніж 10 відсотків.

Системоутворюючий банк – банк, зобов'язання якого становлять не менше, ніж 10 відсотків від загальних зобов'язань банківської системи.

Спеціалізовані банки у своїй діяльності орієнтуються на обслуговування певної категорії клієнтів – банки з клієнтською спеціалізацією, обслуговування переважно юридичних та фізичних осіб у рамках певної галузі – банки з галузевою спеціалізацією, надання невеликого кола послуг для більшості своїх клієнтів – банки із функціональною спеціалізацією.

Універсальні банки виконують, широкий спектр операцій та надають різноманітні послуги своїм клієнтам.

Дочірня компанія – юридична особа, яка контролюється іншою юридичною особою (материнською компанією).

Материнський банк – український банк, серед дочірніх та/або асоційованих компаній якого є банк та/або інша фінансова установа та який не є дочірньою компанією іншого українського банку або банківської холдингової компанії.

Учасники банківської групи – банки, інші фінансові установи, банківські холдингові компанії, компанії з надання допоміжних послуг, які мають спільного контролера.

Асоційована особа – чоловік або дружина, прямі родичі цієї особи (батько, мати, діти, рідні брати та сестри, дід, баба, онуки), прямі родичі чоловіка або дружини цієї особи, чоловік або дружина прямого родича.

Учасники банку – засновники банку, акціонери банку, який є публічним акціонерним товариством, і пайовики кооперативного банку.

Істотна участь – пряме та/або опосередковане володіння однією особою самотійно чи спільно з іншими особами 10 і більше відсотками статутного капіталу та/або права голосу акцій, паїв юридичної особи або незалежна від формального володіння можливість значного впливу на управління чи діяльність юридичної особи.

Уповноважена особа банку – особа, яка на підставі статуту чи угоди має повноваження представляти банк та вчиняти від його імені певні дії, що мають юридичне значення.

Банківська ліцензія – документ, який видається Національним банком України в порядку і на умовах, визначених у Законі України «Про банки і банківську діяльність», на підставі якого банки та філії іноземних банків мають право здійснювати банківську діяльність.

Банківська діяльність – залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

Реорганізація банку – злиття, приєднання, виділення, поділ банку, перетворення його організаційно-правової форми, наслідком яких є передача, прийняття його майна, коштів, прав та обов'язків правонаступникам.

Злиття – припинення діяльності двох або кількох банків як юридичних осіб та передання їх майна, коштів, прав і обов'язків новому банку – правонаступнику, який створюється в результаті злиття.

Приєднання – це припинення діяльності одного банку як юридичної особи та передання належних йому майна, коштів, прав і обов'язків іншому банку – правонаступнику..

Поділ – припинення діяльності одного банку як юридичної особи та передання належних йому майна, коштів, прав і обов'язків у відповідних частинах до інших двох чи кількох банків, які створюються внаслідок цього способу реорганізації банку.

Виділення – перетворення банку як юридичної особи та передання певної частини належного йому майна, коштів, прав і обов'язків до банку, який створюється внаслідок реорганізації.

Перетворення банку – зміна організаційно-правової форми діяльності товариства.

Банківські ресурси – це сукупність грошових коштів і виражених у грошовій формі матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і можуть бути використані ними для здійснення активних операцій та надання послуг.

Залучені ресурси – це грошові кошти юридичних і фізичних осіб, залучені банком на вклади.

Капітал статутний – сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом.

Капітал регулятивний – сукупність основного та додаткового капіталів, складові яких визначаються Законом України «Про банки і банківську діяльність» та нормативно-правовими актами Національного банку України

Основний капітал банку включає статутний капітал і розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у статутний капітал, загальний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів.

Вклад (депозит) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Вклади (депозити) до запитання розміщуються у банку на розрахунковому або поточному рахунку клієнта.

Строкові вклади – це кошти, що розміщені у банку на певний строк і можуть бути знятими після закінчення цього терміну або після попереднього повідомлення банку за встановлений період (не менше одного місяця).

Депозитний сертифікат – це цінний папір, що може використовуватися його власником як платіжний засіб і обертатися на фондовому ринку.

Рефінансування банків – це операції з надання банкам кредитів у встановленому Національним банком України порядку.

Кредит овернайт – кредит, який наданий банку Національним банком України за оголошеною процентною ставкою через постійно діючу лінію рефінансування на термін до наступного робочого дня.

Кількісний тендер – це тендер, на якому Національний банк України наперед встановлює ціну (процентну ставку), за якою банки можуть одержати кредити рефінансування або розмістити в Національному банку України кошти. Сума коштів, що пропонується для рефінансування або для розміщення, може оголошуватися або не оголошуватися.

Процентний тендер – це тендер, під час оголошення якого банки у своїх заявках до Національного банку України зазначають ціну (процентну ставку), за якою вони погоджуються одержати кредит рефінансування або розмістити кошти. Сума коштів, що пропонується для рефінансування або для розміщення, може оголошуватися або не оголошуватися.

Операція прямого репо – це кредитна операція, що ґрунтується на двосторонньому договорі між Національним банком України і банком про купівлю Національним банком державних облігацій України з портфеля банку або банківських металів (перша частина договору репо) з подальшим зобов'язанням банку викупити державні облігації України або банківські метали (друга частина договору репо) за обумовленою ціною на обумовлену дату.

Операція зворотного репо – це депозитна операція, що ґрунтується на двосторонньому договорі між Національним банком України та банком про продаж Національним банком зі свого портфеля державних облігацій України з одночасним зобов'язанням зворотного їхнього викупу в банків за обумовленою в договорі ціною та на обумовлену дату.

Платіжна картка – це спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказування коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, переказування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання готівки в касах банків, у торговців і в банкоматах, а також здійснення інших операцій за договором між банком і клієнтом.

Дебетовими називаються платіжні картки, за допомогою яких здійснюються операції в межах залишку коштів, які обліковуються на рахунку власника картки.

Кредитними є картки, видача яких супроводжується відкриттям їх власникам кредитної лінії, за рахунок і в межах яких здійснюються операції за допомогою цих карток.

Платіжний додаток картки – це програмний засіб, розміщений у пам'яті платіжної картки, за допомогою якого здійснюється ініціювання переказування коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати товарів (послуг), перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання готівки та здійснення інших операцій.

Кредитоспроможність – наявність у боржника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки

Платоспроможність – здатність боржника (контрагента) банку своєчасно здійснювати розрахунки за всіма видами своїх зобов'язань.

Застава – це спосіб забезпечення зобов'язання.

Гарантія (поручительство) – це угода, яка укладається між банком і гарантом через видачу останнім гарантійного листа і прийняття цього листа до виконання банком.

Іпотека – це різновид застави нерухомого майна (здебільшого землі і будівель) з метою одержання позички в банку.

Кредитний ризик – це ризик несплати у визначений строк основного боргу і процентів за позичками, що належать кредитору.

Лімітування – це встановлення межі кредиту.

Кредитна лінія – юридично оформлене зобов'язання банку перед позичальником надавати йому протягом певного терміну (від кварталу до року) позички в межах узгодженої суми.

Проблемними кредитами називають такі, за якими своєчасно не проведено один чи кілька платежів, значно знизилася ринкова вартість забезпечення, виникли обставини, котрі викликають сумнів щодо повернення кредиту.

Метод реабілітації полягає в розробленні і реалізації спільного з позичальником плану заходів задля повернення кредиту.

Метод ліквідації – це останній захід банку щодо повернення кредиту через реалізацію застави або проведення процедури банкрутства та продажу активів позичальника.